

Verkiezingsprogramma

CDA Waadhoeke

Dichtbij en Actief

Onze thema's

1. Minsken (Mensen)

- 05 Onderwijs
- 06 Jongeren
- 07 Samenleving
- 08 Ouderen
- 09 Mensen in beweging
- 10 Genieten
- 11 Meertaligheid

2. Wurk (Werk)

- 12 Bedrijvigheid
- 13 Vitale kernen
- 14 Agrarische sector
- 15 Recreatie en Toerisme
- 16 Duurzaamheid

3. Omjouwing (Omgeving)

- 18 Stad en de dorpen
- 19 Bereikbaarheid
- 19 Veilig wonen en werken
- 19 Bestuur en organisatie
- 20 Financiën

Inleiding

Waadhoeke, niet zomaar een 'hoekje' grond in de Provincie Fryslân, maar een gebied vol met parels, bekend en minder bekend. Een gebied met een rijke historie, de faam van de vroegere universiteit, de gemeente met de meeste meters grenzend aan het Unesco Werelderfgoed, het Wad. Een gebied vol van gezonde lucht, met een schitterende natuur, mooie vergezichten, én met prachtige inwoners, u en ik. Hier voelen wij ons veilig, hier kunnen kinderen spelen en naar school. Hier kunnen we sporten en recreëren.

Hier zijn prachtige bedrijven met veel werkgelegenheid. Hier kunnen we genieten van de ondergaande zon. Hier voelen we ons onderdeel van de samenleving en worden we geaccepteerd zoals we zijn. Hier willen we wonen, werken en ontspannen. In de gemeente Waadhoeke liggen kansen voor het oprapen. Het CDA ziet deze kansen, grijpt ze, en wij maken ons sterk om deze kansen ook te verzilveren. Dat kunnen we echter niet alleen, dat kan alleen maar samen, daar hebben wij u bij nodig.

Inleiding

Dit is het eerste CDA-verkiezingsprogramma voor de nieuwe gemeente Waadhoeke. Deze unieke gemeente wordt gevormd door de huidige gemeenten Franekeradeel, het Bildt, Menameradiel en vier dorpen uit Littenseradiel. Waadhoeke: een gemeente met 47.000 inwoners, die wonen in meer dan 40 kernen en één stad. Op woensdag 22 november 2017 kunt u naar de stembus voor de eerste gemeenteraadsverkiezing van deze nieuwe gemeente.

Een verandering kan gepaard gaan met vragen en onzekerheden. Blijven de (kleine) scholen in de dorpen? Houden we een dorpenfonds? Hoe zit het met onze voorzieningen? Zijn de bestuurders straks nog wel bereikbaar? Wordt de afstand tot de burgers in de nieuwe gemeente niet te groot? Behoudt elke gemeente zijn identiteit? Het CDA heeft oog voor uw vragen, heeft pasklare antwoorden en ziet tegelijk ook kansen.

Wij zoeken naar eenheid, wat verbindt ons? Wat wij belangrijk vinden is de samenwerking met elkaar. Daarom hebben wij geluisterd naar betrokken burgers en 'werkers in het veld'. 'Ervaringsdeskundigen' uit alle vier gemeenten hebben hun praktische kennis met ons gedeeld. Dat heeft geleid tot dit verkiezingsprogramma.

Met dit programma in de hand willen wij uw stem laten horen, want met uw stem willen wij doen wat goed is voor u als individu en voor ons allen als inwoners van deze mooie gemeente.

Leeswijzer

Wij hebben het verkiezingsprogramma opgebouwd rondom drie thema's: minsken, wurk en omjouwing.

De mensen staan symbool voor het cement van de samenleving. In dit hoofdstuk leest u over onze inzet voor:

- het onderwijs,
- de jongeren,
- de ouderen,
- sport & beweging
- en cultuur.

In het hoofdstuk 'wurk' hebben wij onderbouwd waarom we inzetten op een goed ondernemersklimaat en vitale kernen. Ook zetten we in op een gezonde agrarische sector, een aantrekkelijke toeristische gemeente en meer gebruik van duurzame energiebronnen.

In het laatste hoofdstuk 'omjouwning' zetten we onder andere in op het behoud van het dorpenfonds, een gemeente die zowel fysiek als digitaal goed bereikbaar is, goede verbindingen en transparantie van de overheidsuitgaven.

Het CDA is een brede volkspartij, geworteld in alle lagen van de samenleving. Christendemocraten hebben een christelijk mensbeeld, en de bijbel als inspiratiebron.

Bij het maken van keuzes staat bij het CDA de mens centraal. Het gaat om de betrokkenheid van mensen bij hun gemeente, dorp, wijk, gezin, school, bedrijf of vereniging. Daardoor ontstaat draagvlak voor ontwikkelingen binnen de gemeente. Uitgangspunten voor ons bestuurlijk en politiek handelen zijn gebaseerd op het sociaal-christelijk gedachtegoed, waarin 'rentmeesterschap' centraal staat. Daarnaast horen

begrippen als gerechtigheid, solidariteit, zorg, respect en 'verantwoordelijkheid voor elkaar' bij het CDA.

Het CDA zal zich in de komende raadsperiode op basis van deze uitgangspunten en kenmerken in de politiek positioneren.

Daarnaast willen we een vijftal bewegingen in gang zetten:

1. Van vrijblijvend naar betrokken: mensen meer te zeggen geven over hun leefomgeving
2. Van grenzen naar ruimte: minder regels en meer mogelijkheden
3. Van nazorg naar voorzorg: de menselijke maat in de zorg terug
4. Van polarisatie naar participatie: mensen samenbrengen via scholing en werk
5. Van verbruiken naar waarderen: duurzame keuzes, ook op het gebied van financiën

minsken - wurk - omjouwning

1. Minsken

Het CDA staat voor:

- het basisonderwijs in zoveel mogelijk dorpen behouden;
- de samenwerking tussen bedrijfsleven, scholen en overheid bevorderen;
- de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren vergroten.

Een (basis)school zorgt voor leefbaarheid in een dorp. Jonge gezinnen wonen er liever en gaan er minder snel vandaan. Een school zorgt er ook voor dat andere voorzieningen zoals winkels, verenigingen of een bibliotheek blijven bestaan. Het CDA staat voor christelijk onderwijs, maar als een school niet zelfstandig kan blijven bestaan, kiest het CDA voor de samenwerkingsschool met behoud van de christelijke identiteit. Zo blijft de school voor een dorp behouden.

Het CDA vindt het belangrijk dat er een onderwijsvisie komt waarin staat wat de prioriteiten zijn. Het CDA wil deze visie ontwikkelen in samenwerking met de partners in het veld. Belangrijke onderwerpen in dat overleg zijn de kwaliteit van het onderwijs, de zorg voor de leerling, de identiteit van de school en het belang voor het dorp. Dat laatste komt tot uiting in de voorzieningen die in de school aanwezig kunnen zijn als de school een brede school of Integraal Kindcentrum is, denk aan peuterspeelzaal, kinderopvang en voor-, tussen- en naschoolse opvang. Als het gaat om een samenwerkingsschool nemen de schoolbesturen het initiatief, maar ouders, medewerkers en de gemeente spelen hierin zeker een rol.

Schooluitval moet zoveel mogelijk worden tegengegaan. Dat kan door een jaarlijks overleg tussen de gemeente en de besturen van scholen, kinderopvangorganisaties en peuterspeelzalen. Andere onderwerpen voor dit overleg zijn zorg, brede scholen, bewegingsonderwijs en de besteding van de rijksbijdrage voor cultuuronderwijs.

In Franeker en in St. Annaparochie zijn scholen voor voortgezet onderwijs. Het CDA wil natuurlijk dat deze scholen blijven bestaan. Als scholen en bedrijven samenwerken kunnen ze kansen benutten voor werkgelegenheid. Na hun opleiding zullen jongeren zich dan meer verbonden voelen met de regio en er blijven wonen.

Het CDA staat voor:

- ontmoetingsplekken voor jongeren realiseren;
- maatschappelijke betrokkenheid van jongeren activeren.

'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst', zo leert ons het gezegde. Een onbezorgde jeugd, gezond en veilig opgroeien zijn daarom voorwaarden voor een goede ontwikkeling, evenals goed onderwijs en voldoende mogelijkheden voor recreatie en ontspanning. Een Multi Functioneel Centrum (MFC) biedt een ontmoetingsplek voor jongeren waarin ook voor hen verschillende activiteiten zijn.

Een maatschappelijke stage is een belangrijke ervaring voor jongeren. Uit onderzoek blijkt dat

ze dit zelf ook vinden. Wij helpen mee om dit blijvend mogelijk te maken.

Franekeradeel kent sinds 2016 een jongerenadviesraad. Een mooi initiatief dat helpt jongeren te betrekken bij maatschappelijke vraagstukken. Het CDA ondersteunt de idee van een jongerenadviesraad in de gemeente Waadhoeke.

Voor het CDA is het belangrijk dat jongeren (die de toekomst voor onze gemeente zijn) ook in de gemeente blijven wonen. Het is daarom belangrijk dat er voor hen voldoende banen en geschikte en betaalbare woningen zijn.

Het CDA staat voor:

- het kindpakket realiseren;
- de gebiedsteams juist samenstellen en optimaal bereikbaar houden;
- vrijwilligers en mantelzorgers aandacht geven;
- de sociale werkplaatsen voor 'beschut werk' open houden.

Het CDA wil dat alle inwoners mee kunnen doen aan activiteiten in de samenleving. Daarom pleit het CDA voor een kindpakket. Het kindpakket zorgt ervoor dat kinderen niet opgroeien in armoede en daar de gevolgen van ondervinden. Zo kunnen alle kinderen meegaan met een schoolreis of lid worden van een sportvereniging.

De lokale gebiedsteams vervullen een belangrijke rol in de ondersteuning van ouders bij opvoedingsvragen en andere problemen in het gezin en de teams werken daarbij samen met de scholen en de jeugdgezondheidsorganisatie.

Het CDA vindt dat zorg dicht bij de mensen te vinden moet zijn. Gebiedsteams beschikken over de

noodzakelijke professionele kennis en vaardigheden en leveren op een efficiënte manier maatwerk in de directe omgeving. Nieuwe technische en digitale oplossingen bieden de mogelijkheid huishoudelijke taken of andere dienstverlening sneller te organiseren.

Het CDA wil meer aandacht voor vrijwilligers en mantelzorgers. Onze vrijwilligers en mantelzorgers zijn van onschatbare waarde. Mede door de toenevende vergrijzing neemt de vraag naar hulp nog steeds toe. Een goede samenwerking tussen professionals, mantelzorgers, vrijwilligers en zorgvrager is van groot belang. Het CDA wil onze vrijwilligers en mantelzorgers meer mogelijkheden bieden om hun taken uit te kunnen voeren. Hiervoor wil het CDA dat er mogelijkheden komen om mantelzorgers, indien nodig, tijdelijk te ontlasten. De mantelzorgwaardering is hier een mooi voorbeeld van.

'Beschut werk' is er voor mensen met een arbeidsbeperking. Het CDA wil dat niemand werkloos thuis komt te zitten. Het CDA wil de sociale werkplaatsen, waar 'beschut werk' plaatsvindt, openhouden.

Het CDA staat voor:

- voldoende levensloop- en zorgbestendige woningen;
- zorg dichtbij in Multi Functionele Centra en steunpunten;
- problemen vroegtijdig signaleren.

De ouderen vormen een groeiende groep in onze gemeente. Het initiatief van gemeente en woningbouwcoöperatie om voor hen geschikte woningen te realiseren, moet voortgezet worden.

De oudere generatie heeft Nederland gemaakt tot wat het nu is en dat verdient waardering. Ook nu nog dragen ouderen een steentje bij. Zij doen vaak vrijwilligerswerk en daar kan de Mienskip niet meer zonder. Zij zetten zich in voor gezinnen, verenigingen,

MFC's en zorgcentra, en dat verdient een dikke pluim. Door hen komt veel tot stand voor het welzijn van kinderen, jongeren en ouderen. Voor hen die minder vitaal zijn is het belangrijk dat er goed georganiseerde zorg is. Het CDA stimuleert de samenwerking tussen verschillende organisaties zodat de behoefte aan zorg tijdig wordt gesignaleerd.

Het landelijk beleid is om de ouderen zo goed en zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Hiervoor zijn faciliterende maatregelen nodig. Het spreekuur van de gebiedsteams in het plaatselijke MFC helpt hierbij en brengt betrokkenen bij elkaar die ouderen kunnen ondersteunen in het zelfstandig blijven wonen. Om eenzaamheid onder ouderen te voorkomen, is het goed dat het gebiedsteam of de wijkverpleegkundige signalen krijgen van mensen uit de omgeving van ouderen.

In beweging

Het CDA staat voor:

- moderne sportvoorzieningen in de gemeente;
- betaalbare en bereikbare sportmogelijkheden voor iedereen.

Sport is een onderdeel van onze cultuur. Bovendien vormt sport ook mede het sociale cement tussen onze bewoners. De echt Friese sporten als kaatsen, fierljeppen en de sportactiviteiten op de Elfstedenroute, kunnen rekenen op de warme belangstelling van het CDA. Deze sporten zetten de gemeente op de kaart. Het CDA vindt dat we deze sporten ook in het culturele hoofdstadjaar 2018 in het centrum van de belangstelling moeten plaatsen.

Sport is voor iedereen en brengt mensen samen. Voldoende bewegen is bovendien essentieel voor een goede gezondheid. Subsidiebeleid moet sport betaalbaar en bereikbaar houden. Dat burgers zelf ook financieel bijdragen, is vanzelfsprekend. Het CDA ondersteunt de regeling voor buurtsportcoaches voor meer sportaanbod in de wijk of buurt. Het CDA stimuleert jeugdlidmaatschappen. Vanwege de krimp van de bevolking is het lastig alle sportvoorzieningen in stand te houden. Samenwerking tussen verenigingen is hiervoor een oplossing. Het CDA vindt dat er een goede spreiding van sportvoorzieningen in de gemeente moet zijn. De bestaande zwemgelegenheden zijn hier onderdeel van.

Genieten

Het CDA staat voor:

- kunst en cultuur laten bloeien;
- verenigingsleven ondersteunen;
- de positie van de musea versterken.

Cultuur is ons verleden en ons heden. Cultuur is wat ons bindt en beweegt. Cultuur is wie we zijn en wat we doen. Dat maakt het genieten van de cultuur van onschatbare waarde.

Waadhoeke is een gemeente met een rijke cultuur en een actief cultureel leven. Franeker heeft als monumentenstad heel veel te bieden, maar ook elders in de gemeente kunt u uw hart aan cultuur ophalen. Denk bijvoorbeeld aan het Zodenhuis in Firdgum, De Aerden Plaats in Oude Bildtziyl, het schoolplatenmuseum in Deinum, de vele galeries van kunstenaars en natuurlijk al die andere cultuuruitingen in onze gemeente. Het CDA wil dit uitgebreide culturaanbod inzetten om mensen naar onze regio te trekken en het toeristisch imago van onze gemeente te versterken.

Het is in onze gemeente bijzonder dat iedereen een vorm van cultuur kan beleven. Dit vindt vaak plaats in één van de vele dorpshuizen of in theater De Koornbeurs. Deze locaties en met name het theater zijn belangrijke culturele ontmoetingsplekken in onze gemeente. Om het gehele culturele aanbod in stand te kunnen houden is een evenwichtige financiële ondersteuning nodig.

In de hele gemeente vervullen muziek-, zang- en toneelverenigingen een belangrijke rol. Subsidiestromen hiervoor willen wij in stand houden.

Waadhoeke heeft een aantal musea waar veel vrijwilligers hulp bieden om de musea open te houden. Dat is belangrijk werk want ook musea dragen bij aan de leefbaarheid van een stad of dorp. Het CDA wil samenwerken met de musea en door promotie-activiteiten meer bezoekers naar de musea trekken.

Het CDA vindt dat het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium thuishoort op de Werelderfgoedlijst van Unesco en wil zich inzetten dit doel te bereiken.

Het CDA staat voor:

- taaluitingen in het openbaar gebied laten zoals het nu is;
- de Commissie Meertaligheid inzetten voor geheel Waadhoeke;
- een prijswaardering voor het Frysk of het Bildts in dorpsbulletins, kranten of websites
- stichting `t Bildts Aigene hoede en noede.

In de gemeente Waadhoeke spreken en schrijven inwoners Nederlands, Frysk, Bildts en Franekers. Het CDA vindt dat eenieder zich in zijn eigen taal moet kunnen blijven uitdrukken. Dat maakt de Waadhoeke uniek. De dienstverlening van de gemeente moet er op gericht zijn dat de inwoners hun eigen taal kunnen blijven spreken.

Het CDA wil inwoners stimuleren de eigen taal te gebruiken en voor wie zich daarin onderscheidt, bijvoorbeeld in dorpsbulletins, lokale kranten of op websites, stellen wij voor dat er een beloning komt in de vorm van een jaarlijkse waardering.

De Commissie Meertaligheid, nu actief op het Bildt, maakt ieder jaar een meertalige lesbrieft met een actueel onderwerp voor de scholen in het basis-onderwijs. Wat het CDA betreft gaat deze commissie door met haar werk voor de gehele gemeente Waadhoeke.

D'r is een koepelorganisasy foor 't hoeden en noeden fan 't Bildts Aigene. 'n Stichting met deuze naam die't 'n betaalde koördinator het. Onder 'e koepelorganisasy fâle: Stichting Ons Bildt, Bildts Dokumintasy-sintrum, Kemissy Meertalighyd en Stichting Aerden Plaats. Deuze koepelorganisasy met hur aktiviteiten kin rekene op steun fan 't CDA.

Het CDA vindt het positief dat de bibliotheek in onze gemeente meebeweegt, innovatief is en inspeelt op verandering in de hedendaagse tijd. Van boekenuitleen naar een lectuur- en cultuurbuurthuis met meer digitaal aanbod. Een plek ook waar aandacht is voor mensen die moeite hebben kennis op te nemen via het schrift en/of de moderne media. Laag-geletterdheid, grote moeite hebben met lezen, schrijven en het begrijpen en toepassen van informatie, komt helaas in Fryslân en ook in onze gemeente voor. Maar liefst 14% van de inwoners van Fryslân is laag-geletterd. Daarom zal het CDA initiatieven ondersteunen die laaggeletterdheid tegengaan. De Digi-taal huizen in Sint Annaparochie en Franeker zijn hier mooie voorbeelden van. Ook hier is samenwerking met de gebiedsteams weer cruciaal.

2. *Wurk*

Bedrijvigheid

Het CDA staat voor:

- stimulerend vestigingsbeleid voor ondernemers;
- ondersteuning aan bedrijven en startende ondernemers;
- actieve promotie en werving;
- ondernemersprijs.

Het CDA staat voor een goed vestigingsklimaat en wil een gastvrije gemeente zijn voor alle ondernemers, van starters tot multinationals. Werk hebben is van groot belang voor het welbevinden van het individu: het levert een inkomen en draagt ook bij aan sociale integratie en maatschappelijke participatie.

Onze gemeente heeft prachtige bedrijven: grote (inter)nationaal opererende bedrijven en kleine bedrijven gericht op de lokale markt. Bedrijvigheid en ondernemerschap dragen bij aan de vitaliteit en de leefbaarheid van de dorpen en de steden. Het CDA vindt dat alles gedaan moet worden om ondernemers de grootst mogelijke kans te geven om te ondernemen. Het CDA wil naast de ondernemers staan, naar ze luisteren en met ze meedenken. De recente ontwikkelingen bij Waddenglas in samenwerking met AC Hartman laten zien dat een faciliterende gemeente kansen voor bedrijven en bewoners creëert!

Regelmatig de bedrijven opzoeken kan hieraan bijdragen. Het CDA heeft zich de afgelopen tijd bewezen als een partij die het veld in gaat en met de bedrijven in gesprek is op de plek waar men onderneemt. Deze

gesprekken maken zichtbaar tegen welke problemen ondernemers aanlopen waardoor gemeente en ondernemers samen gericht kunnen zoeken naar het creëren van mogelijkheden.

Naast de bestaande ondernemingen wil het CDA sterk inzetten op acquisitie van bedrijven. De strijd om de Teslafabriek in het noorden en in onze eigen gemeente de komst en het behoud van bedrijven als Smeding en Hessing, zijn goede voorbeelden van gezamenlijk optrekken van overheid en ondernemers. Het CDA wil een prominente rol voor onze ondernemers op ondernemersbeurzen om ook daar samen het positieve ondernemersklimaat van de gemeente te laten zien.

Door de verbreding van de N31/A31 en de aanleg van de Haak om Leeuwarden is de gemeente Waadhoeke goed ontsloten. Het CDA wil zich sterk maken voor het behoud, de groei en versterking van de bestaande hoogwaardige bedrijvigheid, waarbij wij oog hebben voor het feit dat stad en platteland ieder hun eigen dynamiek kennen.

Goed ondernemerschap heeft meerwaarde voor onze gemeente. Dit dient ook beloond te worden. Het CDA wil hiervoor een ondernemersprijs in het leven roepen.

Vitale kernen

Het CDA staat voor:

- winkelgebieden aantrekkelijk houden
- samenwerking tussen ondernemers en overheid stimuleren
- actief beleid voeren om leegstand te beperken

Het CDA wil de oude binnenstad van Franeker en de vele historische kernen in de gemeente aantrekkelijk maken en houden. Samen met de ondernemers kunnen er aangename verblijfsgebieden van gemaakt worden. Franeker is in 2015 gestart met een binnenstadsmanager die verschillende ideeën van ondernemers en overheid bij elkaar heeft gebracht. Het CDA wil de hele gemeente Waadhoeke hierbij betrekken. Het CDA pleit voor een gastvrij parkeerbeleid als voorbeeld van een positieve ervaring in vitale kernen.

Franeker en Sint Annaparochie zijn belangrijk als het gaat om winkelcentra. Maar winkelcentra zijn ook kwetsbaar en leegstand dreigt. Leegstand van woningen en bedrijfspanden is niet goed en er lopen inmiddels diverse initiatieven om leegstand tegen te gaan. Een voorbeeld daarvan is het 'spare space' project waarbij starters tegen een gereduceerd tarief en voor een bepaalde tijd een pand kunnen huren. Ook pop-up stores zijn in opmars. Het CDA ziet graag dat goede initiatieven in de hele gemeente overgenomen worden.

Agrarische sector

Het CDA staat voor:

- ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven faciliteren.

De nieuwe gemeente Waadhoeke is voor een groot gedeelte agrarisch gebied met bedrijven voor vee- teelt, akker- en tuinbouw. Deze bedrijven zijn van groot belang voor de werkgelegenheid in onze gemeente. Het CDA vindt het mede daarom belangrijk dat zij de ruimte krijgen om zich verder duurzaam te ontwikkelen, waarbij we blijven streven naar een landelijke uitstraling. Zo helpt het CDA de bedrijven en ondersteunt ze om aan de eisen van markt en maatschappij te blijven voldoen. Om dit te realiseren zal het CDA het beleid van de EU en de landelijke overheid volgen, zonder verdere beperkingen op te leggen. Het CDA wil de productie van streekproducten stimuleren en overleggen over inpassingen in het landschap. Hierbij wordt de provinciale werkwijze 'Nije Pleats' gevolgd.

De gemeente moet ruimte geven om leegkomende agrarische bedrijven op een passende manier een herbestemming te geven. Daardoor treedt verpaupering minder snel op.

De glastuinbouw is eveneens een belangrijke speler in de gebieden waar hoogwaardige productie van groente en fruit plaatsvindt. De trend naar ecologisch telen zal doorgaan en de schaalgrootte van 10 ha en meer blijkt nodig om bedrijven renderend te laten zijn. Bij deze bijzondere bedrijfstak, die gezichtsbepalend is in de omgeving, is concentratie op daarvoor aangewezen plekken belangrijk.

Het CDA staat voor:

- samenwerking tussen toeristische ondernemers bevorderen onder de vlag van Stichting Bestemming Noardwest;
- promotie van de noordelijke Elfstedenvaartroute;
- inzetten op een hotel in Franeker;
- voldoende camperplekken in de gemeente;
- buitendijks fietspad van Harlingen tot aan Zwarte Haan;
- een onderzoek naar de mogelijkheid van een zwemvoorziening aan het wad.

Waadhoeke is een prachtig gebied: het landschap, het culturele erfgoed Waddenzee, de rust en de ruimte. Het is een gebied waar het 's nachts nog echt donker kan zijn. Ook de noordelijke Elfstedenvaartroute, de route tussen Franeker, Dokkum en Leeuwarden, biedt veel toeristisch-recreatieve mogelijkheden.

Het CDA wil nog meer inzetten op de promotie van het gebied en het versterken van het huidige voorzieningenaanbod. Dat kan beter als toeristische ondernemingen met elkaar samenwerken. Ook de noordelijke Elfstedenvaartroute verdient een grotere bekendheid. De infrastructuur ligt er, nu moeten we het nog laten zien!

Het CDA is erg blij met de inzet van de toeristische regio-aanjager vanuit Stichting Bestemming Noardwest. Hierdoor is de samenwerking tussen de ondernemers verbeterd. Het CDA wil dat deze regio-aanjager ook in 2018 het werk voortzet waarmee in 2016 is gestart.

De gemeente is rijk aan aantrekkelijke B&B's waarvan sommige hoge ogen gooien bij booking bureaus. Wat echt mist is een groot (zakelijk) hotel. Het CDA wil dat de gemeente zich inspant om weer een hotel in dit gebied te krijgen.

We zien dat een nieuwe toeristische doelgroep zich verder ontpopt, namelijk de campers. De toename van campergasten maakt dat camperplekken nodig zijn. Het CDA vindt dat er in de gemeente meer plaatsen voor campers moeten komen.

Het buitendijks fietspad van Harlingen tot aan Zwarte Haan is een lang gekoesterde wens omdat de beleving van dit natuurgebied, overgaand in akkerbouwpercelen, uniek is. Het is nu tijd dit te realiseren in overleg met de betrokkenen.

De beleving van het prachtige natuurgebied de Wadden verdient ook een plek voor de recreanten om echt van het wad te kunnen genieten. In het verleden hebben we in dit gebied al strandrecreatie gekend. Het CDA wil serieus onderzoeken hoe dit weer gerealiseerd kan worden.

Het CDA staat voor:

- elektrische laadpalen in de gemeente realiseren;
- dorpen met een energie-ambitie ondersteunen;
- een duurzaamheidscoördinator aanstellen en een energieloket openen.

We wonen in een mooi gebied, grenzend aan het werelderfgoed Waddenzee. Op dit gebied willen we zuinig zijn. Daarom streeft het CDA naar een duurzame samenleving. Dit streven sluit aan bij het rentmeesterschap, één van de kernbegrippen van het CDA. Naast de zorg voor een goed milieu en een gezonde leefomgeving staat de term duurzaamheid ook voor economisch verantwoord handelen. Duurzaamheid speelt een rol in de keuzes die we maken op het

terrein van bijvoorbeeld bouwen, openbare verlichting en een gemeentelijk inkoopbeleid. Belangrijk hierbij blijft dat duurzame ontwikkelingen bij de landelijke inrichting van het gebied moeten passen.

Als onderdeel van de provincie Fryslân onderschrijft het CDA de provinciale duurzaamheidsdoelstellingen, namelijk:

- 20% energiebesparing in 2020 ten opzichte van 2010
- 16% van het Friese energieverbruik duurzaam opwekken in 2020
- 100% onafhankelijk van fossiele brandstoffen zijn in 2050

Het CDA ziet voor de gemeente een voorbeeldfunctie en dit betekent dat de gemeente zelf ook actief moet zijn. Het CDA wil streven naar een energie-neutrale gemeentelijke organisatie in 2025. Wij zijn ervan overtuigd dat verduurzamen van de gemeente bijdraagt aan een betere leefomgeving en dat dit een impuls geeft aan de bouw- en installatiesector.

Landelijke grote energie-initiatieven stuiten vaak op weerstand en lokken vaak not-in-my-backyard-reacties uit. Hoe goed deze initiatieven ook zijn voor de duurzaamheidsbarometers, het CDA ziet juist veel kansen in lokale duurzaamheidsprojecten.

Fryslân kent vele duurzame initiatieven vanuit de Mienskip, onze provincie telt de hoogste dichtheid aan energiecoöperaties van Nederland en de Waadhoeke maakt hier deel van uit. Het CDA wil lokale duurzaamheidsinitiatieven een kans bieden. Het CDA wil belemmeringen uit de weg ruimen en actief meewerken aan duurzame oplossingen. Centraal moet staan dat de gemeenschap er de vruchten van plukt.

Verskillende dorpen hebben jarenlang geprofiteerd van een eigen windmolen. De opbrengst van de opgewekte energie werd gebruikt voor gemeenschappelijke doeleinden. Dit heeft de leefbaarheid in die dorpen enorm versterkt. Helaas zijn veel van die dorpsmolens aan het eind van hun levensduur. Vervanging van deze molens zou mogelijk moeten blijven, gezien de grote opbrengst in deze windrijke regio. Het CDA wil dorpen met een duurzaamheids-

ambitie ondersteunen. Dit kan betekenen dat we samen met mensen in het dorp zoeken naar mogelijkheden om energie op te wekken. Bijvoorbeeld door daken van gemeentelijke gebouwen of (agrarische) bedrijven beschikbaar te stellen voor zonnepanelen. Het CDA wil niet dat er productieve agrarische gronden gebruikt worden. Een goed alternatief kunnen loze stukken industrieterrein of geluidswallen zijn. Uiteraard kunnen plannen voor andere vormen van benutting van wind of biomassa ook op steun van het CDA rekenen.

Er komt steeds meer vraag naar duurzaam transport, veel bussen en gemeentelijke auto's rijden op groen gas en elektrisch vervoer is in opmars. Het CDA wil de voorzieningen voor duurzame mobiliteit aanpassen aan de huidige tijd. Er moeten elektrische laadpalen komen op strategische plekken in de gemeente, zoals bij het gemeentehuis. Daardoor kan een eventuele dienstauto elektrisch rijden

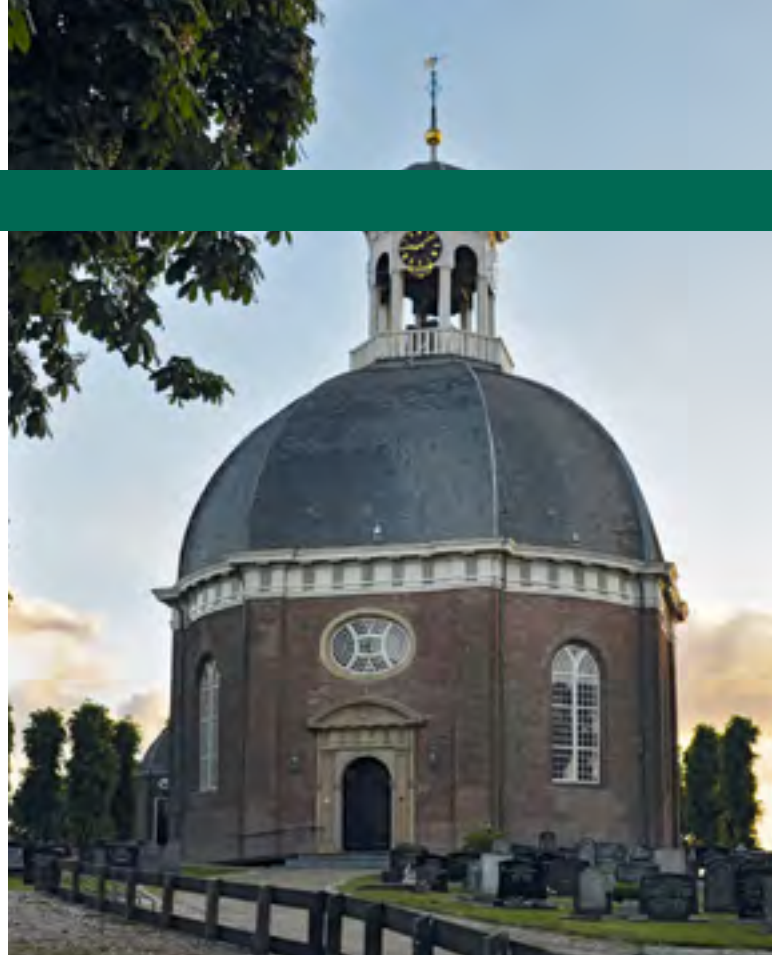
3. Omjouwning

Het CDA staat voor:

- communicatie en samenwerking tussen gemeente, stadswijken en dorpen;
- een duidelijk aanspreekpunt binnen de gemeente voor elk dorp;
- behoud van een dorpen- en wijkenfonds.

Het gemeentehuis van de gemeente Waadhoeke staat in Franeker. Dit betekent voor een groot aantal inwoners dat het gemeentehuis minder dicht in de buurt staat. Wij vinden het noodzakelijk dat de mensen in de dorpen zich net zo verbonden gaan voelen met Waadhoeke als zij deden met hun oude gemeente. Het CDA wil daarom dat de belangen van ieder dorp en iedere wijk worden behartigd door de dorpencoördinator en een wethouder. Door deze vaste aanspreekpunten wil het CDA de communicatie en samenwerking tussen gemeente en haar inwoners versterken. Het CDA wil de inwoners bij de aanpak van zaken die hen direct aangaan betrekken. Inwoners moeten mee kunnen denken bij de ontwikkeling van bijvoorbeeld het groenbeheerplan. Het CDA vindt het belangrijk dat er geld beschikbaar gesteld wordt voor initiatieven van (groepen) burgers.

Daarom is het CDA voorstander van een visie voor dorpsontwikkeling. Voor die visie dragen de inwoners van het dorp zelf de bouwstenen aan. De ontwikkeling of vernieuwing van de dorpsvisie wordt betaald uit een wijken- en dorpenfonds. Vanuit dit fonds kunnen initiatieven vanuit die gemeenschap, mits ze passen in de zelf opgestelde visie, een bijdrage aanvragen.

Bijna elk dorp in de gemeente kent een eigen dorps huis, een waardevolle ontmoetingsplek voor jong en oud. Omdat wij geloven dat multifunctionele voorzieningen bijdragen aan de leefbaarheid, willen we daarin investeren. We juichen het toe dat inwoners elkaar opzoeken en samen invulling geven aan sociale binding.

Het CDA vindt het belangrijk dat er een meldpunt voor 'lyts leed' is. Daar kunnen inwoners terecht voor kleine zaken op het gebied van openbare infrastructuur of openbaar groen, die met weinig middelen. direct opgeknapt kunnen worden.

Het CDA staat voor:

- goed en slim georganiseerd openbaar vervoer;
- digitale bereikbaarheid;
- veiligheidsinitiatieven in de kernen stimuleren;
- een in meerdere opzichten toegankelijk gemeentehuis.

In de uitgestrekte plattelandsgemeente Waadhoeke is bereikbaarheid belangrijk voor bedrijven en inwoners. Het CDA wil dat er in de gemeente voldoende aandacht is voor bereikbaarheid van alle kernen. Het CDA brengt dit daarom regelmatig onder de aandacht bij de provincie en de vervoersmaatschappijen.

De treinverbinding Leeuwarden – Harlingen v.v. is belangrijk voor zowel inwoners als toeristen. We zijn blij met de realisatie van de stopplaatsen bij Deinum en Dronryp. Wanneer er een beperkte bereikbaarheid is in het bestaande openbaar vervoer denken we aan alternatieven. De belbus en de Fryslân mobiel app zijn mogelijkheden die we kunnen inzetten. Burgerinitiatieven van onderop zoals de Hin' en Wer bus in Menaam krijgen ondersteuning.

Het vervoer over de weg is de afgelopen decennia sterk toegenomen. De veiligheid binnen en buiten de dorpen heeft voor het CDA een hoge prioriteit.

De hedendaagse samenleving vraagt dat we overal bereikbaar zijn. Het CDA wil voorkomen dat mensen het platteland gaan verlaten door slechte

bereikbaarheid. Het CDA kiest daarom voor snel internet voor alle inwoners, bedrijven en scholen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Het nieuwe verbouwde gemeentehuis dient toegankelijk en goed bereikbaar te zijn voor al haar burgers.

Veilig wonen en werken

Iedereen in onze gemeente Waadhoeke moet zich veilig kunnen voelen. Daarvoor is het belangrijk dat er in onze gemeente politiebureaus behouden blijven. Daarnaast wil het CDA dat scholen, dorps- en buurtverenigingen, ondernemers, woningcorporaties en (sport)verenigingen betrokken worden bij het veiligheidsbeleid. Initiatieven in de wijken en dorpen waar bewoners zorgen voor veiligheidsmaatregelen ondersteunt het CDA. Veiligheidsinitiatieven van onderop zoals 'de buurt-WhatsApp' blijven we faciliteren.

Het CDA wil de vrijwillige brandweer onder de aandacht brengen van de inwoners. Brandpreventie is van belang voor een veilige omgeving.

Bestuur en organisatie

Wij willen een gemeente dichtbij de burger. We streven naar een betrokken gemeente (bestuurders en ambtenaren) die haar inwoners goed kent en die goed bereikbaar is. Het CDA staat voor een gemeentebestuur dat weet wat er leeft in de gemeenschap. Wij willen een dienstbare gemeente die de inwoners

betreft bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid. Het CDA wil bestuurders en ambtenaren die zichtbaar, hoorbaar en voelbaar betrokken zijn bij de inwoners en daarbij meer zeggenschap voor de burgers.

Hierbij hoort ook een toegankelijk gemeenteloket dat ook buiten kantooruren open is en dat ook digitaal toegankelijk is zodat veel zaken via de computer afgehandeld kunnen worden. De dienstverlening van de organisatie moet snel, efficiënt en effectief zijn. Voor het CDA is verdergaande digitalisering daarbij een uitstekend hulpmiddel, zonder de persoonlijke aandacht uit het oog te verliezen.

Voor het CDA is het belangrijk dat de gemeente de inwoners snel en doeltreffend van de nodige informatie voorziet. Dit doet zij middels moderne digitale media en via traditionele kanalen als lokale bladen.

Het CDA is er voorstander van dat Waadhoeke een 'Global Goals'-gemeente wordt.

Financiën

Voor een solide begroting geldt dat structurele uitgaven door structurele inkomsten worden gedekt en dat gemeentelijke heffingen en leges zoveel mogelijk kostendekkend moeten zijn. Het CDA wil de lokale lasten niet verder laten stijgen (alleen inflatiecorrectie) en burgers beter betrekken bij het huishoudboekje van de gemeente. Daarom zou het CDA graag zien dat de inwoners bij de OZB aanslag een overzichtelijke weergave krijgen van de gemeentelijke inkomsten en uitgaven.

Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

